

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/21/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122203722
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8122203722.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Martina Barana v spore žalobcu: Slovenská republika - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00 151 866, proti žalovanému: T. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom XX. novembra XX, L., o zaplatenie 91 eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 06.12.2022 č.k. 24C 26/2022-43, jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok okrem výroku I. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu 1. inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zrušil platobný rozkaz, ktorý vydal Okresný súd Prešov v konaní sp. zn. 24C 26/2022 zo dňa 26.04.2022. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 91 eur s prísl. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a stranám náhradu trov konania nepriznal.

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil poukazom na ustanovenia zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov a § 451 Občianskeho zákonníka. Zistil, že príkazom Okresného úradu G. z 11.04.2020 bola organizácia Obchodná akadémia G. určená ako subjekt hospodárskej mobilizácie a bolo jej určené zabezpečiť ubytovanie a stravovanie fyzickým osobám, ktorým bola nariadená povinná karanténa v určenom zariadení. Žalobca zabezpečil žalovanému stravu počas nariadenej izolácie prostredníctvom karanténneho zariadenia. Obchodná akadémia H. v období od 14.04. do 21.04.2020 a následne žalobca vystavil faktúru titulom poskytnutej stravy za dané obdobie v sume 91 eur, ktorá bola splatná 05.06.2020. Dňa 24.09.2020 žalobca refundoval zariadeniu Obchodná akadémia v G. ako poskytovateľovi stravy náklady spojené so stravovaním repatriantov v sume 4.475,80 a žalovaný, ktorý bol vyzvaný na úhradu pohľadávky, svoj dlh neuhradil ani čiastočne. Súd prvej inštancie tak mal za nesporné, že žalovanému bola nariadená karanténna izolácia v zariadení Obchodná akadémia G., nebolo sporné, že mu zo strany žalobcu bola poskytnutá strava v období od 14.04.2020 do 21.04.2020. Sporné bolo, či žalobca môže požadovať od žalovaného úhradu nákladov na stravu, keďže nariadenou izoláciou boli porušené ľudské práva žalovaného. Ako podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, súd vyhodnotil v súlade s Nálezom Ústavného súdu SR Pl. ÚS 4/2021 z 18.12.2021, v zmysle ktorého ustanovenie § 58 ods. 2 zákona č. 355/2007 ukladá povinnému hradiť náklady v súvislosti s karanténnymi opatreniami s tým, že ústavný súd vyhodnotil toto zákonné ustanovenie za súladné s Ústavou SR. Uložená povinnosť znášať náklady je podmienená tým, že tieto vzniknú pri plnení povinnosti uložených fyzickej osobe v záujme ochrany verejného zdravia. Žalobca poskytoval žalovanému stravu počas obdobia karantény v sume 91 eur prostredníctvom určeného zariadenia, čím sa žalovaný na úkor žalobcu bezdôvodne obohatil a toto obohatenie je povinný vydať, preto žalobe vyhovel. Príslušenstvo pohľadávky odôvodnil § 517 ods. 1,2 OZ v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. O trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý vyslovil nesúhlas s rozsudkom súdu prvej inštancie a zdôraznil, že už na pojednávaní pred súdom uviedol, že boli porušované jeho ľudské práva,

slobody, Ústava SR a medzinárodné práva. Má za to, že v danom prípade poskytovaním stravy nešlo o ochranu jeho zdravia. Zdôrazňuje, že bol uzatvorený v tomto zariadení s ďalšími štyrmi osobami v jednom byte a práve takýmto postupom štát ohrozoval jeho zdravie. Má za to, že aj pri návrate na hraničnom priechode nešlo o ochranu zdravia, ale o genocídu páchanú na vlastnom národe. Na základe týchto dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda okrem výroku I., v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

5. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd prejedná vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať. Vychádzajúc z obsahu odvolania je zrejmé, že týmto nebol dotknutý výrok I. rozsudku, preto uvedený výrok nepodliehal preskúmvaniu odvolacím súdom (§ 379 CSP).

6. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením veci, teda či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne a v úplnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil a to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument o opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (do pozornosti Ústavný súd SR II. ÚS 78/05).

7. K námietke nesprávneho právného posúdenia v zmysle predpokladov § 365 ods. 1 písm. h) CSP je potrebné uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 7/2010). Po preskúmaní obsahu rozhodnutia súdu prvej inštancie mal odvolací súd za to, že k naplneniu tohto odvolacieho dôvodu došlo. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov (v danom prípade súdu prvej inštancie) musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení právnych noriem, tak ako to v odôvodnení rozhodnutia uviedol súd prvej inštancie, obmedzil toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

8. V tejto súvislosti je potrebné akcentovať, že súd prvej inštancie sa nezaoberal aktívnou vecnou legitímáciou žalobcu v dostatočnej miere. Vecnú legitímáciu strán sporu je súd prvej inštancie povinný z úradnej povinnosti skúmať, pričom v preskúmvanom rozhodnutí sa k vecnej legitímácii žalobcu vôbec nevyjadril. Až po pozitívnom posúdení samotnej vecnej legitímácie strán sporu ako jednej z podmienok súdneho konania, bude možné následne vyhodnotiť ďalšie hmotnoprávne závery pokiaľ ide o vec samú.

9. Aj v prípade zohľadnenia skutočností, ktoré súd prvej inštancie vyhodnotil ako nesporné v zmysle tom, že žalovaný bol prijímateľom poskytnutej stravy, ktorá úvaha by mohla viesť k záveru o vzniku bezdôvodného obohatenia na jeho strane, je ale potrebné mať na zreteli, že na právnom úkone, ktorý nepožíva právnu ochranu, nemožno zakladať iné práva (do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu SR II. ÚS 346/08). Nemožno zabúdať na jeden zo základných ústavných princípov v zmysle tom, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (článok 2 ods. 2 Ústavy SR, do pozornosti tiež uznesenie KS Prešov sp. zn. 6Co 26/2023).

10. Ohľadne právného posúdenia veci a posudzovania vecnej legitímácie v prejednávanej veci odvolací súd poukazuje na nasledovné rozhodnutia iných odvolacích súdov, ktoré sa predmetnou problematikou už v predchádzajúcom období zaoberali. Jedná sa o nasledovné rozhodnutia: Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „KS BB“), sp. zn. 13Co/95/2022 - 30.01.2023, z odôvodnenia: „29. Odvolací súd z

uvedeného vyvodzuje, že ak kvôli rozporu s Ústavou SR stratilo účinnosť zákonné ustanovenie, ktoré dovoľovalo nariadiť izoláciu osôb (vrátane žalovanej) v karanténnom zariadení a teda takéto obmedzenie práv nebolo vykonané na ústavne akceptovateľnom základe, nemožno inou optikou hľadiť ani na okolnosť, či v tej súvislosti vznikla dotknutej osobe povinnosť nahrádzať s takýmto obmedzením spojené náklady. Inak povedané, ak právna úprava izolácie osôb v karanténnych zariadeniach bola vyhodnotená ústavným súdom ako protiústavná, už len zmysel právnej zásady „z nepráva nemôže vzniknúť právo“ nepripúšťa, aby dotknutá osoba mala preplatiť (štátu) náklady spojené s pobytom v karanténnom zariadení.“ KS BB, sp. zn. 14Co/62/2022 - 27.06.2023, z odôvodnenia: „Súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu z dôvodu nepreukázania nároku vzhľadom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 4/2021-136 zo dňa 08.12.2021, keď chýba právny dôvod, pre ktorý by mal žalovaný žalobcovi hradiť náklady. Je potrebné poukázať na to, že právo žalobcu požadovať od žalovaného náhradu nákladov na zabezpečenú stravu počas nariadenej izolácie žalovaného v karanténnom zariadení I. za žalované obdobie, by muselo vyplývať z konkrétneho zákonného ustanovenia právneho poriadku SR, pretože len taký prístup zodpovedá princípu, že štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR). Podľa názoru odvolacieho súdu takéto ustanovenie však nebolo súčasťou právneho poriadku, keďže vzhľadom na účinky vyplývajúce z nálezov Ústavného súdu, ktorý so spätnou účinnosťou derogoval zákonné ustanovenia, ktoré umožňovali nariadenie izolácie v karanténnom zariadení. Absenciu príslušného zákonného ustanovenia nie je spôsobilý napraviť postup, kedy žalovanému bola vystavená faktúra na úhradu nákladov počas jemu nariadenej izolácie v karanténnom zariadení.“ KS BB, sp. zn. 16Co/49/2022 - 23.11.2022 z odôvodnenia: „16.1V čase, kedy žalobca uplatnil svoje nároky na súde, bola právna norma § 12 ods. 2 písm. f) zák. č. 355/2007 Z. z. dotknutá nálezom Ústavného súdu. Okresný súd teda správne založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca nepreukázal existenciu právneho vzťahu so žalovaným. Podstatné pre posúdenie veci je to, že súd vyložil právnu normu v spojení s nálezom Ústavného súdu PL.ÚS 4/2021 v prospech žalovaného, pretože karanténne opatrenia a izolácie v inom určenom zariadení stratila oporu v právnej norme.“ Krajský súd v Žiline, sp. zn. 7Co/56/2023 - 15.08.2023 z odôvodnenia: „7. V kontexte vyššie uvedených úvah potom odvolací súd v rámci limitov, ktoré jednoznačne stanovil Ústavný súd SR vo vyššie uvedenom náleze, dospel k záveru, že uplatňovanie nároku podľa § 58 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. by v posudzovanom prípade fakticky malo za následok prehlbovanie zásahu štátu do práva jeho občana na základe právneho predpisu, ktorý je nesúladný s Ústavou Slovenskej republiky. Je potrebné zdôrazniť, že štát (štátny orgán) môže pri uplatňovaní štátneho donútenia konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (článok 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).“ KS BB, sp. zn. 14Co/79/2022 - 30.7.2023 z odôvodnenia: „6.Odvolací súd považuje za dôvodnú námietku žalovanej, že súd prvej inštancie posudzoval existenciu a odôvodnenosť nárokov uplatňovaných žalobkyňou len izolovane, a nie komplexne v nadväznosti na obsah celého nálezov Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS. 4/2021. Pokiaľ žalobkyňa žalobou uplatnený nárok odvodzovala od ust. § 58 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane verejného zdravia, odvolací súd konštatuje, že uvedené ustanovenie nepredstavuje právny podklad na domáhanie sa náhrady vynaložených nákladov, ktoré vzniknú pri plnení povinností určených zákonom o ochrane verejného zdravia alebo inými všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi ochranu zdravia. V rozhodnom čase od 06.04.2020 do 14.04.2020 kedy sa žalovaná nachádzala v karanténnom zariadení M. X V., K. (čo v konaní sporné nebolo) bola právna úprava podľa § 12 ods. 2 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. upravujúca opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných chorôb definovaná ako „izolácia v domácom prostredí alebo v zdravotníckom zariadení, prípadne inom určenom zariadení, zvýšený zdravotný dozor, lekársky dohľad, karanténne opatrenie“. Predmetná právna norma však bola derogovaná nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 4/2021-136 zo dňa 08.12.2021 na základe čoho obsah tejto právnej normy týkajúcej sa opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení znie „izolácia, karanténa, zvýšený zdravotný dozor a lekársky dohľad. Z textu predmetnej právnej normy, od ktorej žalobkyňa odvodzuje svoj nárok, bolo vylúčené opatrenie, týkajúce sa izolácie v inom určenom zariadení, aj karanténne opatrenia.“ Krajský súd v Žiline, sp. zn. 11Co/123/2022 - 26.06.2023 z odôvodnenia: „10. Odvolaciemu súdu je zrejmé, že Ústavný súd v bode 196. odôvodnenia nálezov vyslovil, že „ustanovenia zákona o ochrane verejného zdravia (poznámka odvolacieho súdu: zákona č. 355/2007 Z.z.), ktoré Ústavný súd identifikoval ako nesúladne s Ústavou a Dohovorom, strácajú podľa § 91 ods. 1 Zákona o Ústavnom súde účinnosť dňom vyhlásenia tohto nálezov v zierke zákonov, keď derogácia so sebou nesie právne účinky ex nunc (teda nie spätne, retroaktívne). Preto ani nezakladá náhradové nároky v dôsledku nariadených opatrení, majúcich základ v derogovaných ustanoveniach uplatnených voči adresátom v období, keď sa na tieto ustanovenia vzťahovala prezumpcia ich súladu s právnymi predpismi vyššej právnej sily“ (uvedeným argumentoval v odvolacom konaní žalobca).“ KS BB, sp. zn.

16Co/81/2022 - 08.12.2022, z odôvodnenia: „14. Žalobca vyvodzuje z § 58 ods. 2 zák. č. 355/2007 Z. z. pasívnu legitímáciu žalovaného ako osoby, ktorá bola povinná plniť povinnosti ustanovené týmto zákonom a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi upravujúcimi ochranu verejného zdravia a náklady spojené s plnením týchto povinností. Opomína, že v čase, keď uplatnil svoje nároky na súde, bola právna norma § 12 ods. 2 písm. f) zák. č. 355/2007 Z. z. dotknutá nálezom Ústavného súdu. Okresný súd teda správne založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca nepreukázal existenciu právneho vzťahu so žalovaným. Podstatné pre posúdenie veci je to, že súd vyložil právnu normu v spojení s nálezom Ústavného súdu PL.ÚS 4/2021 v prospech žalovaného, pretože karanténne opatrenia a izolácie v inom určenom zariadení stratila oporu v právnej norme.“

11. So zreteľom na všetky uvádzané dôvody, odvolací súd rozsudok okrem výroku I. zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP v spojení s § 391 ods. 1 CSP.

12. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie zaoberať sa vecou v zmysle vyjadrených právnych záverov, súd prvej inštancie bude z úradnej povinnosti skúmať najmä aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu a následne v prípade negatívneho záveru o nedostatku, či už aktívnej alebo pasívnej vecnej legitímácie, je povinný zvoliť adekvátny procesný postup v zmysle Civilného sporového poriadku. V prípade zistenia, že strany sú vecne legitímované v tomto spore, bude úlohou súdu prvej inštancie zaoberať sa vecou samou v naznačených intenciách a vec bude potrebné právne posúdiť podľa predpokladov zákona č. 355/2007 Z.z. zohľadňujúc obsah jeho zákonných ustanovení v celkovom kontexte s Nálezom ústavného súdu, ktorý bol vydaný pod č.k. Pl. ÚS 4/2021 z 08. decembra 2021. Následne súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci samej rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby spĺňalo procesné náležitosti určené § 220 ods. 2 a § 236 CSP, tak aby bolo v prípade podaného odvolania odvolacím súdom preskúmateľné.

13. V novom rozhodnutí o veci súd prvej inštancie rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).